

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานะที่โลกไร้พรมแดนและเกิดปรากฏการณ์ข้ามรัฐและลอดรัฐ สังคมโลกเชื่อมต่อกันทั้งการส่งผ่านแนวความคิด ระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ เป็นผลให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรม วิถีชีวิต เทคโนโลยี ความเชื่อต่างๆรวมทั้งด้านทรัพยากร ฯลฯ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลทั้งด้านดีและด้านร้ายต่อสังคม ด้านร้ายด้านหนึ่งคือปัจจัยด้านความมั่นคง ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยกำลังถูกท้าทายด้านสถานะความมั่นคงเป็นอย่างมาก ปัจจัยหลายอย่างได้เข้ามากระทบกับสถานะของสังคมโลกและสังคมไทยผ่านการแพร่กระจายในปรากฏการณ์ข้ามชาติ

นอกจากนี้ภัยคุกคามใหม่ยังเกิดขึ้นมาเคียงคู่ภัยคุกคามแบบเก่าซึ่งเป็นการคุกคามในรูปแบบของสงครามนิวเคลียร์และสงครามในวงกว้างแบบเก่าที่เคยคุกคามความมั่นคงของรัฐหรือนานาชาติ ในขณะที่ความมั่นคงแห่งชาติจะเริ่มแยกไม่ออกจากความมั่นคงนานาชาติและความมั่นคงก็ยังทวีขอบเขตความหมายที่กว้างมากขึ้นโดยแทนที่ความหมายทางทหารแบบแคบๆโดยเฉพาะประเด็นมุ่งที่ทำให้สถานะความมั่นคงของทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในสังคมให้มีความด้อยค่าลงเช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน การค้ามนุษย์ข้ามชาติ หรือภัยที่เกิดจากการก่อการร้ายเป็นต้น ซึ่งล้วนทำให้สังคมต้องตั้งรับและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถรักษาสถานะภาพความมั่นคงของสังคมให้ดำรงอยู่ได้

สถานะความมั่นคง ซึ่ง United Nations Development program (UNDP) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า สถานะที่มนุษย์มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การมีงานทำ การไม่อดยาก การมีสุขภาพที่ดี และอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นพิษ และความมั่นคงทางร่างกาย (อ้างใน ธนวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2546: 64) ก็ได้กลายเป็นประเด็นหลักที่รัฐต่างๆในสังคมโลกได้หันกลับมาตระหนัก เพื่อที่จะทำให้เกิดความเป็นเสถียรภาพในรัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเมืองระบบเศรษฐกิจ อย่างมั่นคง

ภัยจากปัญหาสาเหตุดีถือเป็นภัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่เกิดจากปัญหาของสังคม ยิ่งใน ณ สถานะปัจจุบันได้กลายเป็นภัยที่ร้ายแรงที่ทำลายความมั่นคงของสังคมทุกภาคส่วนทั้งระดับโลก ระดับรัฐ ระดับชุมชน ครอบครัวหรือปัจเจกบุคคลและยังเกี่ยวพันกับทุกปัญหาของสังคมอีกด้วย

ทั้งที่จริงแล้วสิ่งที่ในปัจจุบันเรียกว่ายาเสพติดนั้นเป็นประเด็นที่กล่าวถึงมานานแล้วในสังคมโลกตั้งแต่สมัยกรีก โรมัน การเข้ามาในระยะแรกได้เข้ามาในสังคมด้วยนัยยะความหมายของพืชที่เป็นยา ฝิ่นเป็นพืชชนิดแรกที่เข้ามาด้วยคุณสมบัติการเป็นยารักษาโรคและให้ความบันเทิง ทำให้ฝิ่นสามารถกลมกลืน และสามารถเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชุมชนได้ด้วยประโยชน์ของตัวเอง เช่น กรณีของวิถีชีวิตชาวม้ง ก็ใช้ฝิ่นมานานจนเรียกว่าวัฒนธรรมฝิ่น โดยสังคมชาวม้งเชื่อว่าฝิ่นก็เช่นเดียวกับเหล้า กล่าวได้ว่า ถ้าเหล้าเป็นอุปกรณ์ที่คู่กับพิธีกรรมของคนเมืองฉันได ฝิ่นก็เป็นอุปกรณ์ที่อยู่คู่กับพิธีกรรมของชุมชนม้ง โดยที่ม้งถือว่าฝิ่นเป็นยาสามัญประจำบ้านชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นยาแก้ปวดเมื่อย นอกจากนี้ฝิ่นในสังคมม้งยังถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจปลูกในไร่ร่วมกับพืชชนิดต่างๆ เพื่อเป็นการไล่ศัตรูพืช และส่งเสริมให้พืชรอบข้างเจริญเติบโตอย่างสวยงาม (วัฒนธรรมฝิ่น, 2546: 52)

สถานะของยาเสพติดได้เปลี่ยนแปลงเป็นตรงกันข้ามกับความเชื่อดั้งเดิมเมื่อมีการรับรู้ถึงอันตรายของยาเสพติดอย่างจริงจังซึ่งได้ปรากฏให้สังคมตระหนักอย่างชัดเจนในช่วงที่เกิดการเจริญเติบโตทางกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ทำการพิสูจน์จนมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์รองรับอย่างชัดเจนว่า **ยาเสพติด** (narotics) คือ ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใดๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลาๆ หรือนานติดกัน จนทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อาณาหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจาก

1. ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะจะเกิดภาวะดื้อยา ปริมาณยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้
2. เมื่อถึงเวลาเสพ หากไม่ได้เสพจะทำให้เกิดอาการขาดยา ทำให้ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว (อ้างใน www.oncb.go.th)

ในกรณีประเทศไทยจากอันตรายอันร้ายแรงของปัญหายาเสพติด ทำให้รัฐได้ตระหนักและได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการปัญหาเสพติดที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสรุปบทบาทของการแก้ไขของรัฐและการขึ้นชื่อของรัฐกับปัญหาเสพติดจากใน **เลี้ยวศตวรรษแห่งความมุ่งมั่นของสำนักงาน ป.ป.ส.ครบรอบ 25 ปี (2544: 149-211)** ได้ดังนี้

1. ยุคแรกอยุธยา-รัชกาลที่ 5 ซึ่งบทบาทของรัฐไม่ชัดเจนโดยบทบาทของรัฐยุคนั้นได้เข้าไปมีบทบาทในการจัดการปัญหาเสพติดในมิติปัจเจกบุคคลเท่านั้น เพื่อต้องการให้ไพร่และทาสเลิกจากการเสพฝิ่นซึ่งทำให้ไพร่และทาสไม่มีแรงไปรบหรือส่งส่วย เพราะกำลังคนเป็นเรื่อง

สำคัญของอยุธยา เนื่องจากประเด็นหลักของอยุธยาคือการรักษาและขยายอาณาเขต การแก้ไข
ปัญหาเสียดิจจึงเป็นแค่ประเด็นรองและมุ่งแก้ไขเฉพาะตัวบุคคลเท่านั้น

ปัญหาเสียดิจ ได้เริ่มเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐอย่างจริงจัง คือ
ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงสมัยรัชกาลที่ห้า เนื่องจากเกิดกลุ่มฮั้วตามหัวเมือง ที่คอย
รับส่งยาเสียดิจจากเมืองจีน จนทำให้กลุ่มฮั้วอีกหลายเป็นกลุ่มอิทธิพลรวมทั้งเกิดความนิยมการสูบฝิ่น
อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้รัฐต้องออก พรบ.เรื่องฝิ่นเพื่อจำกัดและเก็บภาษีฝิ่นอย่างถูกต้องและสักเลข
จ.ศ. 1186

และจากสนธิสัญญาเบาริ่ง (The Bowring Treaty, 1855) ทำให้เกิดการเปิดการค้าเสรี
กับอังกฤษ เป็นผลทำให้เกิดการนำเข้าฝิ่นเสรีจากเมืองจีนเป็นจำนวนมากเนื่องจากจีนเป็นอาณานิคม
ของอังกฤษเป็นสาเหตุให้ไทยต้องออกกฎหมายควบคุมให้มีเจ้าภาษีฝิ่นเพื่อได้เงินจากการค้า
ฝิ่นเข้ามาเป็นรายได้ของประเทศ นอกจากนี้ยังมีคนไทยหันมาสูบฝิ่นจำนวนมากจนกระทั่งต้องออก
กฎหมายให้เฉพาะคนจีนเท่านั้นที่สูบฝิ่นได้

2. ยุคที่สอง พ.ศ. 2450-2500 เป็นช่วงที่รัฐเริ่มต้นตัวกับการแก้ปัญหา จากเหตุการณ์ใน
ยุคแรกทำให้ยุคนี้เป็นช่วงเวลาที่ยากลำบากของชาติเป็นอย่างมาก ได้ขยายบทบาทความร่วมมือใน
การจัดการปัญหาไปสู่เวทีความร่วมมือระหว่างประเทศเนื่องจากภัยจากยาเสียดิจไม่ได้เป็นสาเหตุ
มาจากรัฐไทยแต่เพียงรัฐเดียวแต่เป็นสาเหตุจากรัฐอื่นมากระทบด้วย เช่นอังกฤษ หรือจีน เวทีการ
ร่วมการแก้ไขปัญหาคือ ในเวที International Opium Commission 1909 ที่นครเซี่ยงไฮ้
และปี พ.ศ. 2457 เข้าร่วมเวทีการรับรองสัญญาที่มุ่งหมายในด้านการปราบปรามยาเสียดิจ ที่
แวร์ซายส์ ฝรั่งเศส รวมทั้งมีการออกกฎหมายครอบคลุมเรื่องยาเสียดิจมากขึ้น เช่นในสมัยรัชกาลที่
7 รัฐได้มีการออกกฎหมายข้อบังคับให้ร้านค้าฝิ่นนำมาขายคืนให้กับรัฐและขยายบทบาทของรัฐให้เป็น
ส่วนในการขายฝิ่นเอง เพื่อดึงบทบาทการควบคุมฝิ่นให้มีอำนาจมากขึ้น ส่วนในสมัยรัชกาลที่ 8
บทบาทของรัฐในการออกกฎหมายเริ่มครอบคลุมพืชเสียดิจที่หลากหลายชนิดมากขึ้น เนื่องจาก
ยาเสียดิจเริ่มทวีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น กัญชา หรือกระท่อมดังมีการออกพระราชบัญญัติกัญชา
พุทธศักราช 2477

3. ยุคที่สาม พ.ศ. 2500-2521 บทบาทของรัฐที่เข้มงวดมากขึ้นเนื่องจากเกิดการขยายตัว
ของอุตสาหกรรมผลิตยาเสียดิจจากแนวชายแดนสู่เขตเมืองเพราะเกิดการตั้งโรงงานการผลิตขึ้น
ตามแนวชายแดนอย่างเป็นทางการ โดยนับตั้งแต่พ.ศ.2504เป็นต้นมาที่กลุ่มทหารจีนคณะชาติ
(ก๊กมินตั๋ง) ที่ใช้การผลิตยาเสียดิจเป็นช่องทางในการหาเลี้ยงตนเองจากการถูกโดดเดี่ยวจากจีน
หรือกลุ่มของขุนส่าที่ใช้เป็นแหล่งทุนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ในการต่อสู้กับรัฐบาลทหารพม่า ทำให้
ตามแนวชายแดนไทยกลายเป็นแหล่งการผลิตและระบายของที่สำคัญ

นอกจากนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงยาเสพติดสู่ยุทธศาสตร์ทางการตลาดมากขึ้น เป็นผลให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้ง่าย นอกจากนี้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าจึงได้พัฒนาจากพื้นที่เสพยาต้องมีอุปกรณ์จำนวนมากสู่เฮโรอีนที่ใช้เพียงเข็มฉีดยาในการเสพยา และสู่ออมเฟตามีน (ยาบ้า) ที่เป็นเม็ด ซึ่งเริ่มแพร่ระบาดในปี พ.ศ. 2514 เป็นผลทำให้สามารถขยายเข้าสู่กลุ่มผู้ใช้แรงงานและกลุ่มวัยรุ่นอย่างสะดวก

จากทั้งสองปัจจัยเป็นผลให้บทบาทของรัฐในการแก้ไขปัญหาเสพติดในยุคนี้ต้องดำเนินการด้วยความเข้มงวด และรุนแรงมากขึ้นเนื่องจากยาเสพติดได้ขยายวงกว้างมากขึ้น รัฐได้มีการดำเนินการมาตรการสำคัญคือ 1) มีการประกาศใช้กฎหมายมาตรา 17 ตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2502 มอบอำนาจให้นายกรัฐมนตรีสามารถจัดการได้อย่างเด็ดขาดโดยไม่ต้องรอลำสั่งศาล 2) ดำเนินงานก่อตั้งโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นในชุมชนตามแนวชายแดนทางภาคเหนือ 3) ก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ส. ในปี พ.ศ. 2521 เพื่อเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในการแก้ไขปัญหาเสพติดซึ่งเป็นการแสดงนัยยะให้รับรู้ว่า รัฐจะดำเนินการอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาเสพติด

4. ยุคที่สี่ พ.ศ. 2522-2542 ยุคนี้ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาวิกฤตของสังคมไทยในเรื่องปัญหาเสพติด ช่วงปี พ.ศ. 2522-28 ทินเนอร์ แลกเกอร์เป็นจุดเริ่มต้นให้วัยรุ่นหันมานิยมเสพยา กันมากขึ้น ในขณะที่ในช่วงเวลานับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 ได้มีการพัฒนายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง จากยาบ้า (อมเฟตามีน) สู่วาเค (เคตามีน) และยาอี (เอสเตซี) เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด การบริโภคและจากข้อมูลปี พ.ศ. 2537 ชุมชนกว่า 20,835 ชุมชนจาก 46,026 ชุมชนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนมากถึง 40% ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนว่า ปัญหาเสพติดเริ่มแพร่ระบาดเข้าสู่ชุมชน ซึ่งสาเหตุมาจากการขยายฐานการผลิตจากแนวชายแดนสู่เมือง เนื่องจากสามารถหาสารตั้งต้นอย่างอีเฟดรินได้ง่ายกว่าและรวมทั้งการกระจายสินค้าได้อย่างสะดวก

นอกจากนี้ผลมาจากภาวะโลกไร้พรมแดนเกิดการหลั่งไหลของเทคโนโลยี การเปิดประเทศและการค้าเสรี ทำให้ยาเสพติดจากบริเวณเอเชียกลาง เช่นอัฟกานิสถานได้เข้ามาสู่สังคมไทย อีกทางเมื่อรวมกับการตั้งและโรงงานผลิตตามชายแดนทำให้เกิดยาเสพติดจำนวนมากและทำให้เกิดการระบายออกอีกต่อเป็นผลให้สถานะของประเทศไทยไม่ใช่ผู้รับเพียงอย่างเดียวแต่เป็นผู้กระจายสินค้าอีกด้วย ส่งผลการจัดการปัญหาอย่างเข้มงวดของรัฐไม่ได้จำกัดอยู่แต่กรอบภายในประเทศเพียงอย่างเดียวแต่ขยายความเข้มงวดสู่กรอบระหว่างประเทศโดยเฉพาะในระดับอนุภูมิภาคอาเซียนด้วย จนเกิดโครงการความร่วมมือที่เรียกว่าความร่วมมือเชิงพหุภาคีเรียกว่า Joint Declaration for A Drug-Free ASEAN ซึ่งเป็นความพยายามของประเทศสมาชิกอาเซียนในการต่อสู้กับปัญหาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนในปี 2541 ในส่วนของชุมชนในช่วงปี 2539 รัฐบาลได้ตระหนัก

ถึงอันตรายการแพร่ระบาดสู่ชุมชนทำให้เกิดแผนแม่บทในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนที่อาศัยความร่วมมือกับรัฐ ในชุมชนต้นแบบ 1,118 ชุมชนแต่รัฐบาลสมัยบรรหาร ศิลปอาชาเป็นนายกรัฐมนตรีก็ดำเนินงานได้ไม่เต็มที่นักเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่

5. ยุคที่ 5 (2543-ปัจจุบัน) เป็นยุคที่นโยบายการจัดการปัญหาเสพติดของรัฐเป็นนโยบายหลักที่สำคัญเป็นอันดับแรกของรัฐบาล และการดำเนินงานเกือบทั้งหมดเป็นการจัดการแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นผลมาจากการแพร่กระจายอย่างรุนแรงของยาเสพติดในช่วงที่แล้วก็ได้แทรกเข้าไปในแทบทุกชุมชนจากกลยุทธ์ในการเจาะตลาดในเมือง โดยที่อายุเฉลี่ยของผู้ติดยาเสพติดอยู่ในช่วงอายุ 15-19 ปีที่เป็นกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ไทยยังถูกทั่วโลกชี้ว่าเป็นแหล่งของสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์และอุปกรณ์การผลิตที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

ดังนั้นในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2544 ที่รัฐบาลไทยภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะถือว่ายาเสพติดเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลดำเนินงานอย่างจริงจังและเข้มข้นมีผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ซึ่งจากผลเสียของยาเสพติดทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของรัฐได้ถูกทำลายคุณค่าเป็นจำนวนมาก เป็นสาเหตุสำคัญที่รัฐต้องเข้ามาแก้ไขจัดการอย่างเบ็ดเสร็จ ดังข้อมูลตัวอย่างที่ได้นำเสนอ

ตารางที่ 1.1 : จำนวนทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในห้วงเวลาประมาณ 4 ปีก่อนรัฐบาลประกาศนโยบายแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด (119/2544) และแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด (228/2544)

สถิติเรื่อง	จำนวน
1. ผู้ต้องหาคดียาเสพติด พ.ศ.2542-2545	875,117 คน
2. ผู้เข้ารับการบำบัดการติดยาเสพติด พ.ศ.2542-2545	96,092 คน
3. ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก่อนปี พ.ศ.2544	ประมาณ 5 ล้านคน
4. ผู้ที่ติดยาเสพติดขั้นรุนแรงก่อนปี พ.ศ.2544	ประมาณ 3 แสนคน
5. ผู้ที่ติดยาเสพติดด้วยความอยากรู้อยากเห็นก่อนปีพ.ศ.2544	ประมาณ 4 แสนคน
6. กลุ่มเป้าหมายของผู้ค้ายาเสพติด	ประมาณ 17 ล้านคน
7. ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	7,516 คน
8. ผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย	ประมาณ 80,000 คน

ที่มา: www.oncb.go.th

จากตัวอย่างข้อมูลเชิงสถิติที่ได้นำเสนอ แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างจำนวนทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยจำนวนมากถึงเกือบยี่สิบล้านคนหรือเกือบหนึ่งในสามของประเทศที่อาจเข้าไป

ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งที่เป็นกลุ่มผู้เสพ กลุ่มเลี้ยง และกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่สำคัญทำให้รัฐไทยต้องสูญเสียความเป็นรัฐชาติและรวมถึงการสูญเสียบุคลากรอันมีค่าจำนวนมากที่จะร่วมพัฒนาสังคม หรือต้องนำทรัพยากรเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ซึ่งไม่มีการรับประกันถึงการพัฒนาศักยภาพหรือต้องเป็นภาระให้รัฐต้องเลี้ยงดู ทำให้เป็นตัวอย่างสาเหตุอันชอบธรรมและความจำเป็นอย่างยิ่งของรัฐที่จะต้องมีบทบาทในการจัดการกับภัยอันตรายที่เกิดขึ้นนี้ เนื่องจากเป็นมิติด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐเพื่อรักษาความสงบภายในสังคม และการป้องกันการรุกรานจากภายนอก ดังนั้นภาครัฐจึงต้องดำเนินการอย่างเด็ดขาดและจัดการอย่างรอบด้าน ภายใต้นโยบายที่สำคัญที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 คือ

- 1) การดำเนินการปราบปรามอย่างเร่งด่วนซึ่งนำไปสู่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติด ภายใต้นโยบายแนวทางการใช้แผนพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด (119/2544) และแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด (228/2544)
- 2) การเสริมสร้างกลไกของรัฐด้านกฎหมายให้ทันต่อกลุ่มผู้ผลิต เช่นออกกฎหมายการควบคุมการส่งออกสารเคมีตั้งต้น
- 3) มุ่งเน้นกระบวนการในการบำบัดเนื่องจากกลุ่มผู้เสพยาเสพติดเป็นกลุ่มวัยรุ่นเยาวชนจำนวนมาก ทำให้ต้องมีมาตรการที่ผ่อนผันลงเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถมีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยร่วมมือกันในรูปแบบพหุภาคีทั้งโรงพยาบาล ทหาร และชุมชน

ซึ่งจากข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยพบว่าภายหลังจาก การประกาศชัยชนะจากการทำสงครามยาเสพติดที่รัฐได้แสดงบทบาทในการนำการแก้ไข ซึ่งสามารถแสดงข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 1.2 : ผลการดำเนินงานการปราบปรามยาเสพติด เมื่อสิ้นสุดการประกาศสงครามกับยาเสพติด กันยายน-พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

สถิติเรื่อง	จำนวน
1. ผู้ผลิตและผู้ค้าที่ถูกจับดำเนินคดี	50,026คน
2. ผู้ผลิตและผู้ค้าที่เข้าแสดงตัวต่อภาครัฐ	43,624คน
3. จำนวนผู้ติดยาเสพติด	322,289คน
4. จำนวนผู้เข้าฟื้นฟูบำบัด	324,436คน
5. จำนวนทรัพย์สินที่ยึดทรัพย์ได้จากผู้ค้ายาเสพติด	6,835.476ล้านบาท
6. จำนวนข้าราชการที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	569คน

ที่มา: www.mahadthai.com

จากการนำเสนอข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความพยายามและบทบาทของรัฐอย่างมากในการเข้าไปจัดการปัญหาในช่วงเวลากว่า 500 ปีที่ผ่านมา ซึ่งได้แสดงอำนาจในการจัดการหลากหลายด้านตามพัฒนาการและความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงยุคที่ห้าตามที่ได้นำเสนอนั้น ก็เป็นการแสดงศักยภาพของอำนาจรัฐในการชี้นำในกระบวนการการดำเนินงานในกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นอย่างดี ทั้งการปราบปราม การป้องกัน การบำบัด การออกกฎหมาย หรือแม้กระทั่งในการประกาศสงครามกับยาเสพติด (แผน 119/2544) ซึ่งได้มีการจัดการกับผู้ค้าและผู้เสพภายในประเทศเป็นจำนวนมากทั้งการใช้ความรุนแรงและโดยสันติวิธี ซึ่งนั่นก็แสดงให้เห็นว่าบทบาทการทำหน้าที่ของภาครัฐอย่างชัดเจนในการชี้นำการแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศ

จากข้อมูลผลสำเร็จเชิงสถิติที่นำเสนอจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐ นั้นกล่าวได้ว่ามีประสิทธิภาพอยู่ระดับหนึ่ง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าแม้รัฐจะพยายามดำเนินงานอย่างครอบคลุมแค่ไหนก็ยังไม่สามารถจัดการให้ปัญหายาเสพติดหมดไปได้เพียงแค่เป็นมาตรการใช้มาตรการควบคุมที่เข้มงวดมากขึ้นจากกระบวนการแก้ไขปัญหายาที่ผ่านมา

ซึ่ง พล.ท.พิชาญเมธ ม่วงมณี แม่ทัพภาคที่ 3 ได้เปิดเผยเมื่อ 28 มีนาคม 2547 ว่า หลังจากที่รัฐบาลได้ทำสงครามแตกหักกับยาเสพติดไปแล้ว ทำให้ขบวนการเหล่านี้หยุดชะงักไประยะหนึ่ง แต่ขณะนี้กลับมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นยาบ้า เฮโรอีน ยาไอซ์ และฝิ่น ซึ่งเริ่มมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเฮโรอีนนั้น ระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงมีนาคม 2547 มีการจับกุมไปแล้วจำนวน 155 กิโลกรัม ซึ่งถือว่าสูงมาก โดยเฉพาะพื้นที่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก นั้น ยังน่าเป็นห่วง เพราะมีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงจำเป็นจะต้องดูแลทุกตารางนิ้ว ทั้งนี้ มีการขนยาเสพติดในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น เช่น การขนในกระเป๋ابرจุอาหารเพื่อหลบตาเจ้าหน้าที่ ซึ่งทางกองกำลังผาเมืองก็เตรียมขอเครื่องมือที่ทันสมัยมากขึ้นเข้ามาช่วยในการตรวจสอบ เพราะจะต้องรู้ทันและรู้มากกว่าพวกขบวนการเหล่านี้ (www.manager.co.th, 2547)

นอกจากนี้ นายพิทยา จินาวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ ได้เปิดเผยเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2547 ถึงสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือว่า จากระบบการเฝ้าระวังพบว่า ปัจจุบันในภาพรวมสถานการณ์ปัญหายังอยู่ในระดับที่เบาบางเมื่อเทียบกับช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติด อย่างไรก็ตามการลักลอบขนยาเสพติดเข้าประเทศยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด จากการประเมินพบว่า ยาเสพติดประมาณร้อยละ 60 มีการลักลอบขนเข้าทางพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย ขณะที่พื้นที่จังหวัดตากและแม่ฮ่องสอนถูกใช้เป็น

เส้นทางในการลักลอบขนยาเสพติดประมาณร้อยละ 30 ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 จะกระจายไปในพื้นที่ด้านตะวันออกของภาคเหนือทั้งจังหวัดพะเยา/น่านและอุตรดิตถ์

ในขณะที่ข้อมูลสถิติการจับกุมยาเสพติดประเภทยาบ้า และเฮโรอีน เปรียบเทียบระหว่างช่วงประกาศสงครามยาเสพติด ตั้งแต่ 2 กุมภาพันธ์-2 ธันวาคม 2546 กับ หลังประกาศสงครามยาเสพติด ตั้งแต่ 3 ธันวาคม 2546 – 30 เมษายน 2547 พบว่าหลังการประกาศสงครามยาเสพติด การจับกุมเฮโรอีนเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าเท่าตัว โดยในช่วง 5 เดือนที่ผ่านมาสามารถจับกุมเฮโรอีนได้เฉลี่ยเดือนละ 40 กิโลกรัม จากที่ในช่วง 10 เดือนก่อนหน้านี้สามารถจับกุมได้เฉลี่ยเดือนละ 19 กิโลกรัม ขณะที่ยาบ้า สามารถจับกุมได้ในระหว่างการประกาศสงครามยาเสพติดจำนวน 26 ล้านเม็ด เฉลี่ยเดือนละ 2.6 ล้านเม็ด แต่หลังจากนั้นสามารถจับกุมได้เฉลี่ยถึงเดือนละ 7 แสนเม็ด (www.manager.co.th, 2547)

จากข้อมูลตัวอย่างเบื้องต้น นั้นแสดงว่ายังมียาเสพติดไหลเข้าไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญสองประเด็นในการทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐคือมาตรการของภาครัฐมีความเข้มแข็งและเด็ดขาดในการจัดการกับการเข้ามาของยาเสพติดทำให้มีการจับกุมอย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันการจับและการยังไหลเข้ามาของยาเสพติดนั้นแสดงให้เห็นถึงจุดด้อยของภาครัฐบาลที่แสดงบทบาทเป็นผู้นำจนกลบบทบาทของส่วนอื่น เนื่องจากการมองว่าปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นเรื่องความมั่นคงของรัฐที่ร้ายแรงและอันตรายเกินกว่าภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่รัฐจะมีบทบาทในการจัดการในประเด็นที่สำคัญได้ ทำให้การจัดการยังกระจุกตัวอยู่ที่ภาครัฐและการแก้ไขปัญหายาเสพติดยังไม่ครอบคลุมถึงทุกประเด็น โดยเฉพาะประเด็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

นอกจากนี้กระบวนการทำงานของภาครัฐที่ผ่านมายังมีขั้นตอนที่หละหลวมและไม่โปร่งใสโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้มีความเห็นด้วยกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดเนื่องจากเป็นปัญหาเรื้อรังที่ต้องเข้ามาแก้ไขอย่างจริงจัง เพราะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยสูง แต่วิถีปฏิบัติ รัฐบาลไม่ควรกำหนดเงื่อนไขว่าต้องเสร็จสิ้นเมื่อใดหรือยาเสพติดต้องหมดไปจากประเทศไทยวันนั้น วันนี้ เพราะเป็นการสร้างแรงกดดันให้กับเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติให้สำเร็จภายในกี่เปอร์เซ็นต์ หากทำไม่ได้ก็เดือดร้อนจึงทำให้มีการหาพยานเท็จ จับกุมผู้บริสุทธิ์ เพื่อจัดทำบัญชีให้ได้ตามเป้าของรัฐบาล

จากการติดตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นมา กรรมการสิทธิมนุษยชนได้สรุปปัญหาในการดำเนินงานของภาครัฐดังนี้ ประเด็นแรกคือการจัดทำบัญชีค่าไม่ถูกต้อง หละหลวม ผู้บริสุทธิ์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ รัฐบาลควรมีกระบวนการตรวจสอบด้วยความรอบคอบ และควรถอดถอนบัญชีรายชื่อผู้บริสุทธิ์ออกโดยเร็ว รวมทั้งประเด็น

เรื่องการฆ่าตัดตอน ประเด็นที่สอง กระบวนการสอบสวนต้องเป็นมาตรฐานเดียวกับหลักการสอบสวนก่อนที่จะมีการประกาศทำสงครามยาเสพติด มีพยานหลักฐานชี้ชัด ไม่ใช่ปรีกปรำนำผู้เกี่ยวข้องมาลงโทษ ประเด็นที่สามด้านการยึดทรัพย์ เนื่องจากการติดตามงานของ ปปส.พบว่าวิธีการยึดทรัพย์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน น่าจะเข้าข่ายการละเมิดสิทธิของประชาชน เนื่องจากปปส.ได้ดำเนินการยึดทรัพย์จนหมด แม้กระทั่งบางส่วนเป็นทรัพย์สินมรดก หรือทรัพย์สินที่อ้างว่าเพื่อนำมาประกอบอาชีพสุจริต ทรัพย์สินที่ใช้ในการดำรงชีพ ดังนั้น ปปส.ควรจะตรวจสอบให้แน่ชัดก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดจริงหรือไม่

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนออีกว่าการทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อทำสงครามกับยาเสพติดครั้งนี้รัฐบาลประสบความสำเร็จในแง่ปริมาณตัวเลขที่ทำได้อย่างสวยงามสดดงาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นชัยชนะที่เด็ดขาด ตามคำประกาศแต่อย่างใด

แต่กระนั้นในขณะเดียวกันก็มีอีกหนึ่งในสังคมนอกจากภาครัฐที่เริ่มดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือกระบวนการทำงานในชุมชน สาเหตุที่ทำให้ชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดคือการไม่ยอมปล่อยให้ภาครัฐต้องทำงานอยู่ฝ่ายเดียว ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด นอกจากนี้การที่ชุมชนเป็นหลักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะสามารถแก้ไขปัญหายาได้ตรงจุดมากกว่า เนื่องจากปัญหายาเสพติดมีจุดเริ่มต้นและขยายตัวในชุมชน เพราะตัวบุคคลต้องอยู่ในชุมชน ปัญหาจึงเริ่มที่ชุมชน ดังนั้นชุมชนย่อมรู้ดีกว่าใครค้า ใครเสพ และใครทำไปเพราะเหตุผลอะไร และเป็นการแก้ไขปัญหายาที่ตรงจุดด้วยวิธีที่ชุมชนยอมรับได้และยังเป็นการแก้ไขปัญหายาที่ทันท่วงทีเพราะคนแก้ไขและคนถูกแก้ไขจะต้องอยู่ในชุมชนตลอดชีวิต

นอกจากนี้ภายใต้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ได้นำเสนอในมาตรา 45 ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่นและในมาตรา 76 ที่รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยทุกระดับ (สมชาย บำรุงทรัพย์, 2543: 16, 22) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและภาคชุมชนได้เข้ามามีบทบาทแก้ไขปัญหายาในเรื่องต่างๆ ของตนเองมากขึ้น

แต่ในกระบวนการทำงานของรัฐที่ผ่านมาเกิดการทุ่มเทสรรพกำลังไปยังชุมชนหรือหน่วยงานสังคมอื่นๆ ยังมีน้อยเกินไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งแก้ไขปัญหายาที่ปลายสาเหตุมากเกินไปคือการจับกุมผู้เสพผู้ค้าและบำบัดผู้ป่วยซึ่งเสมือนการวิ่งไล่จับกับปัญหา

ในขณะที่ความเสี่ยงก็อกโลกภายนอกรัฐยังไม่มีจัดการอย่างเด็ดขาด แหล่งผลิตจำนวนมากก็ยังคงอยู่ซึ่งแสดงได้ดังนี้ บริเวณเมืองขอนแก่น รัฐฉานประเทศพม่าที่มีชายแดนติดกับ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอเชียงดาว, อำเภอฝาง, อำเภอแม่อาย) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีโรงงานผลิตยาบ้าอยู่อีก 13 โรงงาน ในขณะที่ชายแดนที่ติดกับประเทศลาวด้าน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายมีโรงงานอีก 8 โรงงาน นอกจากนี้ลึกเข้าไปที่ชายแดนระหว่างรัฐฉาน กับจีนก็มีโรงงานที่พร้อมทำการผลิตและส่งออกกว่า 7 โรงงานที่ไทยไม่มีศักยภาพในการเข้าไปปราบปราม (นสพ.คมชัดลึก: 18 มีนาคม 2546)

สำหรับเส้นทางในการลำเลียงเฉพาะภาคเหนือปรากฏว่ายังมีเส้นทางขนาดใหญ่อยู่อีก สามเส้นทางคือ เส้นทางที่ 1 จากแหล่งผลิตในพม่า บริเวณพื้นที่รัฐฉานลำเลียงสู่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เส้นทางที่ 2 จากแหล่งผลิตในรัฐฉานเรือล่องตามแม่น้ำโขง ไปที่ จ.หนองคาย และ จังหวัดเลยจากนั้นก็ใช้รถยนต์ลำเลียงผ่านจ.ขอนแก่นเข้าสู่กรุงเทพฯ เส้นทางที่ 3 จากแหล่งผลิตในรัฐฉานผ่านเมืองมณฑลเลย์ เมืองย่างกุ้ง และขนส่งเรือ ผ่านทะเล อันดามันเข้าเขตไทยด้านเกาะสอง จังหวัดระนองเพื่อส่งต่อไปยังกรุงเทพฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและ จังหวัดสงขลา อีกส่วนแยกไปยังประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศอื่น เป็นต้น (นสพ.คมชัดลึก : 1 กรกฎาคม 2545)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าในรอบเมืองไทยยังมีแหล่งผลิตที่พร้อมในการกระจายยาเสพติด เข้าไทยเป็นจำนวนมากในขณะที่แหล่งผลิตภายนอกฝั่งจะถูกทำลายไปที่เดียวคือที่ บ้านยอนข่า เมืองว้าที่โครงการพัฒนาคอยดุงได้เข้าไปส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าเมื่อ กลไกของรัฐที่เป็นตัวนำอ่อนแรงลงเมื่อใด กลไกภายนอกก็พร้อมที่จะเข้าแทรกแซงทันที แต่การ แพ้ระบอบจะไม่เกิดขึ้นอีกและการทำงานของภาครัฐที่ผ่านมาจะไม่สูญเสียค่าถ้ารัฐเพิ่มบทบาทการทำงานให้แก่ภาคส่วนอื่นๆให้เป็นกระบวนการเชิงบูรณาการในการทำงาน โดยเฉพาะบทบาทของ ชุมชนและเชื่อมั่นในศักยภาพของชุมชน

แม้ที่ผ่านมารัฐบาลจะมีโครงการต่างๆที่ร่วมสร้างให้เป็นชุมชนเข้มแข็งนับตั้งแต่ปี 2512 ที่เริ่มจัดตั้งโครงการหลวงที่มุ่งพัฒนาประชาชนบนภูเขา (พี่น้องชนเผ่า) แต่อย่างไรก็ตามโครงการ ทั้งหลายก็ไม่ได้สร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างแท้จริงมากนักเนื่องจาก

1. เป็นการชี้นำโดยภาครัฐและแก้ปัญหาเป็นแบบองค์รวมผ่านการจัดการด้าน งบประมาณตามรูปแบบของรัฐ โดยมองภาพการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นภาพลักษณ์เดียวกันทำ ให้ไม่ได้สะท้อนปัญหาที่แท้จริงในสังคมหรือชุมชนจนนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมโครงการแก้ไข ปัญหายาเสพติดคล้ายๆกันเพื่อสะดวกในการจัดสรรงบประมาณสู่พื้นที่ เช่น โครงการหมู่บ้านปลอด ยาเสพติด ชุมชน/หมู่บ้านสีขาว การมอบธงปลอดยาเสพติดให้แก่แต่ละบ้าน การจัดตั้งอาสาสมัคร ป้องกันยาเสพติด การจัดตั้งลานกีฬาหรือแม้กระทั่งการเดินแอโรบิกที่ปัจจุบันกลายเป็นอีกกิจกรรม

ที่ทุกชุมชนทำคล้ายๆกัน เป็นต้น ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานเหมือนกันหมดและไม่ได้สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง

2. การแก้ไขปัญหาโดยชุมชน ซึ่งภาครัฐมุ่งเน้นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งผ่านแนวคิดทุนนิยม รัฐเข้าไปส่งเสริมชุมชนให้เข้าสู่ภาคการผลิตสมัยใหม่ ทำให้ชุมชนต้องใช้ทุนและต้องแบกรับความเสี่ยงทางการตลาด ทำให้เกิดปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงพานิชย์นั่นคือ วิธีการดำรงชีวิตบนฐานจริยธรรมของชุมชนลักษณะเดิม ถูกทำลายลง เกิดปัญหาทางสังคมหลายด้าน ประทუნแรงกว่าเดิมเกิดการกระตุ้นให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมชุมชน ปังเจกบุคคลจึงจำเป็นต้องแสวงหาให้เกิดความทัดเทียมในสังคมเป็นผลทำให้กลับสู่วงจรยาเสพติดอีกครั้งหนึ่ง (บันทึกฉบับ NGOs, 2543: 45) เช่น โครงการปลูกพืชทดแทนฝิ่นบนพื้นที่สูง การส่งเสริมอาชีพเพื่อการตลาด หรือโครงการหลวงบางแห่งเช่น โครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ปัจจุบันแม้จะมีการส่งเสริมอาชีพแต่ก็ยังมียาเสพติดที่มีปัญหาย่อยเป็นจำนวนพอสมควร

และในช่วงนับตั้งแต่ พ.ศ. 2537 แม้ชุมชนจะเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดเองโดยปราศจากการร่วมมือของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเสพติดแต่ก็มีจำนวนน้อยที่ประสบผลสำเร็จ ในขณะที่ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ดั่งที่ซึ่งสรุปสาเหตุได้ดังนี้

- ปัจจัยที่ 1 การขาดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ในการทำงาน หรือส่วนมากเป็นประเด็นแฝงกับงานชุมชนอื่นเช่นการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยชุมชน
- ปัจจัยที่ 2 ขาดการสนับสนุน บางชุมชนมีแผนที่จะทำงาน มีโครงการที่จะริเริ่มแต่มีอุปสรรคมากมาย ไม่รู้จะหาใครสนับสนุน
- ปัจจัยที่ 3 ไม่แน่ใจเรื่องอิทธิพลและความปลอดภัยซึ่งรู้กันอยู่ว่าเรื่องยาเสพติดเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ อิทธิพลและอิทธิพลชุมชนนั้นไม่มีประสบการณ์ของตัวเอง แก้ไขปัญหาโดยเลียนแบบมาตรการจากภายนอกที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไข

บทเรียนเหล่านี้ทำให้ผู้นำหลายคนไม่กล้าทำงานเรื่องยาเสพติดหรือทำไปเพื่อเอาใจทางราชการเท่านั้น เป็นสาเหตุที่ทำให้หลายชุมชนยังนิ่งเฉยต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดแม้จะมีศักยภาพแต่ก็ปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบทบาทของหน่วยงานรัฐ ทั้งๆ ที่ปัญหาในชุมชนของตนเองก็มีความรุนแรง (มิใช่คนอื่น, 2546: 64)

จะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นกระบวนการทำงานสองด้านที่ชัดเจนคือ บทบาทที่หนึ่งบทบาทของรัฐที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยาวนาน บทบาทที่สองคือ กระบวนการทำงานของภาคชุมชนที่เพิ่งเริ่มดำเนินงานอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ.2543 แต่ก็เป็นอีกกระบวนการวิธีทางเลือกหนึ่งที่

สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งจากระบวนการทำงานของทั้งสองส่วนทำให้เห็นถึงหน้าที่ของภาครัฐสองหน้าที่ในสังคมคือหน้าที่ของบทบาทของรัฐที่เข้มแข็งจนกลบบทบาทของภาคชุมชน เช่นการใช้ความรุนแรงเข้าดำเนินงานปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด หรือการเข้าทำลายโรงงานแหล่งผลิตในชุมชนซึ่งก็เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการปัญหา และอีกหน้าที่คือบทบาทของภาครัฐที่ยอมลดบทบาทของตนเองบางส่วนลงเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีอำนาจในการจัดการปัญหาของยาเสพติดในชุมชนตนเอง ซึ่งจากการนำเสนอทั้งหมดที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของหน่วยงานภาครัฐและ ภาคชุมชนในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนเนื่องจากกระบวนการแก้ไขปัญหานั้นผ่านมุมมองว่าเกิดการแยกส่วน ในกระบวนการทำงานระหว่างภาครัฐและชุมชนมากเกินไป โดยขาดการประสานงานการบูรณาการการทำงานและเชิงความคิดรวมถึงการสะท้อนปัญหาที่แท้จริงที่ออกมาจากภาครัฐหรือชุมชน และบางกรณีก็เป็นกระบวนการทำงานที่ขัดแย้งกันเอง แต่อย่างไรก็ตามก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ากระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดมีหลากหลายทางเลือกในการดำเนินงานทั้งบทบาทที่รัฐนำหรือ บทบาทที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาแก้ไขปัญห

ซึ่งอย่างไรก็ตามกระบวนการทำงานของทั้งสองฝ่ายต่างมีข้อดีและข้อจำกัดของตนเองทำให้บางอย่างไม่สามารถดำเนินงานได้ การที่ทั้งสองฝ่ายได้เข้ามาร่วมในการดำเนินงานมากขึ้นน่าจะเป็นอีกหนึ่งกระบวนการวิธีในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน แม้จะต้องยอมรับความจริงว่ากระบวนการทำงานของภาครัฐหรือภาคชุมชนแต่เพียงอย่างเดียวก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นอยู่ก็ตาม

ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปศึกษาบทบาทความร่วมมือของชุมชนและภาครัฐในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นอีกกระบวนการวิธีหนึ่งในการทำงานด้านยาเสพติด ที่ให้ชุมชนที่เป็นต้นตอของปัญหาได้ดำเนินการแก้ไขจากปัญหาของตนเองและใช้กระบวนการที่ชุมชนต้องการโดยไม่ได้เป็นการชี้นำจากภาครัฐแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ความร่วมมือและเป็นคู่พันธมิตรในการดำเนินงาน ซึ่งทั้งสองต่างเกื้อหนุนในประเด็นที่ต่างฝ่ายต่างขาดและมีข้อจำกัดในตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นอีกด้านหนึ่งในกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคมไทย นอกจากการปล่อยให้ภาครัฐหรือชุมชนดำเนินกันเองอย่างที่ผ่านมา

และด้วยเหตุผลข้างต้นนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาบทบาทการทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชนในกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานะคู่พันธมิตรในการทำงาน ซึ่งเป็นการวิจัยปรากฏการณ์ของกระบวนการทางสังคมที่เกิดจากการที่รัฐเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในกระบวนการทำงานแต่ก็ยังไม่ใช่ทั้งภาครัฐ ทั้งเชิงการกำหนดนโยบาย การจัดการงบประมาณ การดำเนินการ ฯลฯ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นปัญหาด้านความมั่นคงของรัฐที่รัฐใช้เป็นเงื่อนไขผูกขาดการทำงานหรือชี้นำมาโดยตลอด

3.1 พื้นที่ในการดำเนินงานวิจัย

พื้นที่ ที่เข้าไปดำเนินงานวิจัยคือ เครือข่ายความร่วมมือข้ามวงพัฒนา ซึ่งตั้งตั้งอยู่ที่ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีศูนย์สุขภาพชุมชน (สถานีนามัยตำบลข้าวมุง) เป็นศูนย์กลาง การประสานในการทำงาน สถานที่ตั้งอยู่ที่ 130 หมู่ที่ 8 ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140 ก่อตั้งเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 มีกรรมการของเครือข่ายจำนวน 24 คน พื้นที่ ดำเนินงานเมื่อเริ่มก่อตั้ง จำนวนสามหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 8 บ้านไร่ดง-ต้นผึ้ง และหมู่ที่ 9, 10 บ้านเคื่องก ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด สิบหมู่บ้าน ภายในเขตตำบลข้าวมุง ซึ่งประกอบไปด้วย

ตารางที่ 1.3 : พื้นที่ดำเนินการ

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	ที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก
1.	บ้านป่าเคื่อ	หมู่ที่1 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	100
2.	บ้านสันทรายก้อม	หมู่ที่2 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	100
3.	บ้านปากเหมือง	หมู่ที่3 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	100
4.	บ้านท่ามะโอ	หมู่ที่4 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	100
5.	บ้านข้าวมุง	หมู่ที่5 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	150
6.	บ้านหัวดง	หมู่ที่6 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	150
7.	บ้านหัวดง	หมู่ที่7 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	200
8.	บ้านไร่ดง-ต้นผึ้ง	หมู่ที่8 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	300
9.	บ้านเคื่องก	หมู่ที่9 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	250
10.	บ้านเคื่องก	หมู่ที่10 ตำบลข้าวมุง อ.สารภี จ.เชียงใหม่	250

- สาเหตุความสนใจในพื้นที่เครือข่าย

บริเวณพื้นที่เครือข่ายความร่วมมือข้ามวงพัฒนา เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านยาเสพติดมาอย่างต่อเนื่องยาวนานและเป็นพื้นที่ ที่มีความรุนแรงในปัญหาเสพติดสูงเนื่องจากเป็นเขตที่มีทั้งผู้เสพและเป็นแหล่งจำหน่ายรวมทั้งพักยาเสพติดก่อนที่จะเข้าไปจำหน่ายในพื้นที่เขตเมืองเชียงใหม่ และเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-ปัจจุบัน ผู้เสพในพื้นที่เครือข่ายมีพัฒนาการจากการเสพยาบ้า (พ.ศ. 2534) ในกลุ่มคนวัยทำงาน(ช่างซ่อมในอู่รถ) ก่อนพัฒนาสู่อาชีพต่างๆทั้งเกษตรกร กรรมกร

ร่วมทั้งเข้าไปอยู่ในงานพิธีกรรมของชุมชนเช่น งานศพซึ่งทำให้ชาวบ้านสามารถช่วยงานได้ตลอดคืนและการชนไก่ให้ไก่มีแรงชน ก่อนจะยกสู่ระดับที่รุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2539 ที่ยาบ้าได้พัฒนาสู่กลุ่มเยาวชนในตำบล และพัฒนาสู่แหล่งกระจายยาเสพติด ซึ่งจากการวิเคราะห์สถานการณ์ยาเสพติดของเวทีประชาคมตำบลข้าวมุง (26 เมษายน 2545) คาดการณ์ว่าแต่ละหมู่บ้านมีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งหมด 51 ราย ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่สูงในระดับหนึ่งทีเดียว

นอกจากนี้นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 พื้นที่ตำบลข้าวมุงได้ยกระดับตัวเองเป็นพื้นที่ที่มีความรุนแรงของยาเสพติดในระดับสูงเนื่องจากพื้นที่ตำบลข้าวมุงเป็นแหล่งจำหน่ายและเส้นทางกระจายยาเสพติด ที่สำคัญ โดยเฉพาะบริเวณหมู่ที่ 8 บ้านไร่คงตันผึ่ง เนื่องจากเส้นทางคมนาคมสู่หมู่บ้านเอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนย้ายเนื่องจากมีสองเส้นทางหลัก คือการเข้ามาของยาเสพติดผ่านเส้นอำเภอแม่วาง อำเภอสันป่าตอง สันทราย (สะพานใหม่) และเข้าสู่เขตอำเภอสารภี และเส้นอำเภอแมริม เลียบตามคลองชลประทาน ทะลุตัดผ่านอำเภอหางดง เข้าทางบ้านถวายเป็นหมู่บ้าน

นอกจากนี้ในปัจจุบันภายหลังจากการดำเนินการใช้มาตรการของภาครัฐในการเข้าไปจัดการปัญหาด้านยาเสพติด ทำให้สถานการณ์ปัญหาหายาเสพติดในพื้นที่ค่อนข้างที่จะหยุดนิ่งในช่วงเวลาหนึ่งแต่ในปัจจุบัน (ตุลาคม พ.ศ. 2547) ปัญหาหายาเสพติดเริ่มที่จะกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมาในรูปแบบต่างเช่น การคมนาหรือยาในรูปแบบใหม่ๆนอกจากนี้ยังมีการรวมตัวของกลุ่มวัยรุ่นในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงในการเป็นกลุ่มมอร์เตอร์ไซด์ซึ่งและจับกลุ่มกินเหล้าตามซุ้มเล็กๆ ที่เปิดขายในพื้นที่ใกล้เคียงของชุมชน ซึ่งกลายเป็นชนวน/เชื้อกระตุ้นในการเข้าสู่ปัญหาหายาเสพติดอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายสาเหตุที่ได้กระตุ้นให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงในพื้นที่ตำบลข้าวมุงซึ่งประกอบไปด้วย

ปัจจัยด้านการล่มสลายของสถาบันครอบครัวในตำบลที่ข้าวมุงผู้นำครอบครัวติดยาเสพติดเสียเองหรือติดการพนัน เป็นต้นแบบให้เยาวชนเลียนแบบ

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ตำบลข้าวมุงการติดยาเสพติดส่วนมากในวัยรุ่นเป็นการเริ่มทดลองจากการถูกรอรับโดยเพื่อน การต้องการการยอมรับจากกลุ่ม

ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เนื่องจากตำบลข้าวมุงอยู่ในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้วิถีชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงสู่แบบเมืองมากขึ้น เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ การส่งลูกเข้าไปเรียนในเมือง ทำให้ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากแต่ ในขณะที่การได้มาของเงินของคนในชุมชนยังอิงอยู่กับการเกษตรและการกู้หนี้ยืมสิน ทำให้เป็นสาเหตุให้เมื่อเวลาเงินขาดมือการจำหน่ายยาเสพติดเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ได้เงินเป็นจำนวนมากและเร็ว

ซึ่งสามารถสรุปสาเหตุได้ว่าเนื่องจากหมู่บ้านไร่แดงและในบริเวณพื้นที่เครือข่ายที่เป็นพื้นที่การแพร่ขยายรุนแรงนั้นมีลักษณะเป็นหมู่บ้านกึ่งเมืองกึ่งชนบท ความเจริญความทันสมัยในระบบสาธารณูปโภคและการบริการต่างๆ ได้แพร่กระจายสู่ชุมชนมากแล้วเนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่ใกล้เขตเมืองทั้งตัวเมืองเชียงใหม่และเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน รวมทั้งการเริ่มสู่การล่มสลายของสถาบันครอบครัว บวกด้วยปัจจัยด้วยความที่มีความหลากหลายของผู้คน และความหลากหลายของเส้นทางการคมนาคม ทำให้เอื้อต่อการแพร่กระจายของยาเสพติดเข้าสู่หมู่บ้านได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในการขนส่งยาเสพติดจะมีการนำเอายาเสพติดมาแพร่กระจายในหมู่บ้านด้วย รวมทั้งพักไว้กระจายสู่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป จนหมู่บ้านได้ชื่อว่าเป็นเขตสามเหลี่ยมทองคำ เพราะอยู่ท่ามกลางการค้ายาเสพติด

2. จากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงในพื้นที่ทำให้เกิดมีกระบวนการแก้ไขมาอย่างต่อเนื่องและหลากหลายกระบวนการวิธีทั้งการปราบปรามอย่างรุนแรงหรือการใช้มาตรการทางสังคมซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่รุนแรงเช่นการบำบัด การณรงค์ แต่กระบวนการที่เกิดขึ้นก็ยังไม่ใช่กระบวนการที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบความสำเร็จเนื่องจากเป็นบทบาทที่แยกส่วนกันทำ ซึ่งจากประสบการณ์การทำงานเป็นผลให้เกิดกระบวนการประสานความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจนนำมาสู่การรวมตัวเป็นเครือข่ายความร่วมมือข้ามง ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

โดยการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่ายตำบลข้ามงที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการประสานความร่วมมือของหลายฝ่ายในชุมชนที่เกิดสำนึกถึงปัญหายาเสพติด เช่น ผู้นำชุมชน, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล, ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข, เยาวชนตำบล, กลุ่มสตรี หรือประชาชนทั่วไปและที่สำคัญเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ได้เข้ามาร่วมจัดการการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ตั้งอยู่บนรากฐานของระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ที่ยังมีความเอื้ออาทรและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณเป็นเครื่องมือในการสร้างการรวมตัวในการดำเนินกิจกรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

นอกจากนี้ กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ของเครือข่ายนั้นมองว่า การดำเนินงานแต่เพียงลำพังเพียงหมู่บ้านเดียว อาจทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืนเพราะยาเสพติดสามารถแทรกเข้ามาได้จากทุกทิศทาง ซึ่งทำให้เป็นสาเหตุที่สำคัญ เกิดกระบวนการสร้างเครือข่ายร่วมกันในการทำงานของตำบลข้ามงไม่ปล่อยให้หมู่บ้านใดบ้านหนึ่ง

ดำเนินงานเพียงลำพังเพื่อเป็นกระบวนการป้องกันการรุกรานมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งจากปัจจัยทั้งสองด้าน

ด้านที่หนึ่ง คือ สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติดในพื้นที่เครือข่าย ทั้งการที่เป็นพื้นที่ที่มีจำนวนผู้เสพเป็นปริมาณที่สูง รวมทั้งปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมให้พื้นที่เครือข่ายข้ามงกลายเป็นแหล่งพักและกระจายยาเสพติด

ด้านที่สอง จากอิทธิพลของยาเสพติดได้ส่งผลให้ ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐในพื้นที่ตำบลข้ามงเล็งเห็นถึงอันตรายและความจำเป็นในการรวมตัวการแก้ไขปัญหาเสพติดที่เป็นปัญหาเรื้อรังมานานทั้งที่มีการจัดการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ทั้งสองปัจจัยเป็นสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดเครือข่ายการทำงานความร่วมมือของภาครัฐที่เป็นแหล่งรวมอำนาจและภาคชุมชน(ตำบลข้ามง)ที่เป็นต้นตอของปัญหา ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติด และยังสอดคล้องและเหมาะสมในการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกันระหว่างเครือข่ายชุมชนข้ามงและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
2. เพื่อศึกษายุทธวิธีและกระบวนการระหว่างภาครัฐและชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
3. เพื่อศึกษาผลของการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

1.3 คำถามในการวิจัย

มีกระบวนการอย่างไรในการทำงานร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการประสานงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคชุมชนให้เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการบรรเทาปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากที่สุด

1.4 ขอบเขตการศึกษา

- **ด้านพื้นที่ประชากร :** ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ เครือข่ายข้าวมุงพัฒนา ต.ข้าวมุง อําเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพราะว่าเป็นเครือข่ายการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดจากการรวมตัวของภาคส่วนต่างๆในชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปดำเนินงานในพื้นที่ตำบลข้าวมุง ทั้งอําเภอ สาธารณสุข หรือ ป.ป.ส เป็นต้น ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สะท้อนกระบวนการการทำงานร่วมกันของภาครัฐและชุมชน ได้อย่างชัดเจนต่อสถานะพื้นที่ตำบลข้าวมุงที่ได้เผชิญหน้ากับวิกฤตด้านปัญหายาเสพติด นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 จนถึงปัจจุบันมีสมาชิกอยู่ร่วมในพื้นที่เครือข่ายการทำงานกว่า 1,800 คน มีเครือข่ายการร่วมงาน กว่า 5 หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

- **ด้านเนื้อหา :** เป็นการศึกษาวิจัยที่ต้องการ ศึกษาโครงสร้างบทบาทการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคชุมชน ที่ส่งผลสะท้อนถึงการใช้อํานาจและหน้าที่ของทั้งหน่วยงานภาครัฐกับภาคชุมชน ในการที่ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย โดยมีกรณีการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นกรณีตัวอย่าง ซึ่งทำให้เกิดการก้าวล่วงสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งโดยปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ภายใต้บทบาทการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐในปัจจัยต่างๆทั้งการสนับสนุนในเชิงนามธรรม (เชิงความคิด) หรือเชิงรูปธรรม (ทรัพยากรสนับสนุน) โดยเป็นการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบ วิธีการ ผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนแนวโน้มและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบกระบวนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. ทราบบทบาทร่วมของภาครัฐและภาคชุมชนในการดำเนินงานร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
3. ทราบถึงปัญหาและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน